

Іван Іванович ЧАВАГА
аспірант кафедри банківської справи
Тернопільський національний економічний університет

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ

Анотація

Розглянуто три напрями стратегічного розвитку вітчизняного ринку банківських послуг: 1) створення нових спеціалізованих банків 2) впровадження інноваційних послуг; 3) розширення мережі надання банківських послуг у селищах та селах. Обґрунтовано необхідність створення банку розвитку промисловості та банку розвитку сільського господарства, як дві ключові установи розвитку національної економіки і ринку банківських послуг. Розроблено рекомендації щодо створення інноваційних банківських відділень та поштово-банківських послуг.

Ключові слова: ринок банківських послуг, банк, банківські інновації, поштово-банківські послуги.

Иван Иванович ЧАВАГА
аспірант кафедры банковского дела
Тернопольский национальный экономический университет

СТРАТЕГИЧЕСКИЕ ОРИЕНТИРЫ РАЗВИТИЯ ОТЕЧЕСТВЕННОГО РЫНКА БАНКОВСКИХ УСЛУГ

Аннотация

Рассмотрены три направления стратегического развития отечественного рынка банковских услуг: 1) создание новых специализированных банков 2) внедрение инновационных услуг; 3) расширение сети предоставления банковских услуг в населенных пунктах. Обоснована необходимость создания банка развития промышленности и банка развития сельского хозяйства, как две ключевые учреждения развития национальной экономики и рынка банковских услуг. Разработаны рекомендации по созданию инновационных банковских отделений и почтово-банковских услуг.

Ключевые слова: рынок банковских услуг, банк, банковские инновации, почтово-банковские услуги.

Ivan CHAVANA
Postgraduate Department of Banking
Ternopil National Economic University

THE STRATEGIC DIRECTIONS OF DEVELOPMENT OF THE NATIONAL BANKING MARKET

Abstract

The strategic objectives of the national banking market are considered.

Purpose. The aim of this paper is to define the strategic guidelines of the banking market of Ukraine and to recommend the introduction of new banking services and new approaches to banking in the country.

Methods. Methods: comparison, abstraction, analogies, synthesis, generalization.

Results. The need to create a bank of industry and agriculture development bank as two key institutions of the national economy and banking market are grounded in the paper. Recommendations for creating innovative bank branches («open bank»), implementing the mechanisms of management of bank income and development of postal and banking services in villages and towns of Ukraine are offered by author.

Постановка проблеми. Становлення та розвиток ринкових відносин визначає ряд першочергових стратегічних завдань діяльності банків, оскільки ефективно діюча банківська система є рушійною силою економічних перетворень, зі створенням та розвитком якої пов'язане і формування ринку банківських послуг. Сучасний стан національної економіки вимагає формування стратегічних орієнтирів стимулювання економічного зростання, особливо це стосується банківської системи та ринку банківських послуг, які найбільше постраждали

внаслідок ризи і, водночас є однією із найбільш перспективних сфер національної економіки, яка може стати локомотивом її розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження різних аспектів діяльності ринку банківських послуг привертають увагу багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців та практиків, що пояснюється розширенням спектру, оновленням і модернізацією банківської діяльності. Теоретичним та методологічним проблемам вивчення місця і ролі ринку банківських послуг у фінансовій системі присвячено праці провідних учених в галузі економічної теорії, банківської справи, фінансового менеджменту, маркетингу. Вітчизняними авторами цих досліджень є такі науковці: А.А. Андрєєв, М.Д. Алексеєнко, О.В. Васюренко, В.В. Вітлінський, Д.Д. Гладких, У.М. Гулієв, О.В. Дзюблук, О.Т. Євтух, Ю.А. Заруба, О.А. Кириченко, А.М. Мороз, О.М. Олійник, Л.О. Примостка, В.І. Павлюк, М.К. Реверчук, М.І. Савлук, Н.Р. Швець, О.Й. Шевцова та інші. Однак, зазначені науковці досліджували окремі аспекти функціонування ринку банківських послуг, що не давало повного уявлення про проблеми та перспективи його розвитку.

Тому **метою** даної статті є визначення стратегічних орієнтирів розвитку ринку банківських послуг України та розробка рекомендацій щодо впровадження нових банківських послуг, а також нових підходів до організації банківської справи в країні.

Виклад основного матеріалу. Виходячи із сучасного стану економіки України та рівня розвитку вітчизняної банківської системи стратегічні орієнтири розвитку вітчизняного ринку банківських послуг доцільно згрупувати в три напрямки:

- 1) створення нових спеціалізованих банків, спрямованих на розвиток пріоритетних галузей економіки та надання якісно нових послуг;
- 2) впровадження інноваційних послуг;
- 3) розширення мережі надання банківських послуг у селищах та селах.

Щодо першого напрямку стратегічних орієнтирів розвитку вітчизняного ринку банківських послуг, то варто зазначити, що в силу певних обставин, які пов'язані із рівнем довіри, платоспроможністю юридичних осіб, переслідуванням цілей надприбутковості банківського бізнесу, вітчизняні банки в більшій мірі орієнтовані на надання послуг фізичним особам та підприємствам, що мають достатній запас оборотних коштів, натомість, фінансуванню реального сектору економіки приділяється значно менше уваги. За таких обставин перед державою в особі НБУ та КМУ стоїть завдання пошуку шляхів активізації кредитування реального сектору економіки, а відповідно, створення нових і доступних банківських послуг для підприємств пріоритетних та суспільно важливих галузей економіки.

Так, у Європі, США, Японії, Китаї і в інших країнах були створені спеціалізовані банки розвитку, які надали істотну підтримку у відновленні економіки цих країн. Їх основне завдання полягало в тому, щоб кошти з державних джерел спрямовувати в ключові сфери національної економіки. Всі ці країни мали досить досконалі системи банків розвитку, які зіграли надзвичайно важливу роль у розвитку національної економіки країн, заповнивши дефіцит коштів комерційних структур. У нових індустріальних країнах – Республіці Корея, Сінгапурі, Бразилії – банки розвитку також мають істотне значення в економічному житті.

Необхідно підкреслити, що створення і діяльність банків розвитку не суперечить принципам ринкової економіки. Так, Європейська комісія, яка виступає за послідовне зниження ролі державного регулювання економіки, визнає виправданість і законність існування такого роду банків як інструменту державної економічної політики в умовах ринкових відносин. Не складаючи конкуренції комерційним банкам, вони покликані фінансувати промислову політику держави, залучаючи і раціонально розподіляючи фінансові ресурси, усуваючи відставання в економізації розвитку регіонів і тим самим сприяючи поступальному, здоровому розвитку економіки.

Головна мета господарської діяльності цих банків – реалізація урядової соціально-економічної політики. Оскільки банки розвитку здійснюють кредитування урядових проектів, то надають вони в основному середньо- і довгострокові кредити, при цьому відсоток за цими кредитами, як правило, нижчий ставок за аналогічні кредити в звичайних

комерційних фінансових структурах. Інвестиції займають основне місце у використанні капіталу цих банків і переважно служать для реалізації макроекономічних цілей. Банки розвитку здійснюють інвестиції в акції (на правах акціонерів) і в облігації (на правах кредитора). Крім операцій кредитування, інвестування та надання гарантій операції таких банків включають облік векселів та страхування кредитів [1, с. 63-64].

Банки розвитку в порівнянні з комерційними банками та іншими фінансовими організаціями мають ряд відмінностей.

По-перше, банки розвитку – це, як правило, недепозитні банки, вони не вдаються до залучення грошових коштів підприємств та широких верств населення, мають спеціальні джерела фінансування. Капітал банків, а також його поповнення в процесі їх діяльності в основному здійснюється урядом, тобто фінансування носить «політичний» характер і ведеться на безоплатній основі. Джерелом фінансових коштів цих банків є головним чином бюджетні асигнування. Це – основна їх відмінність від комерційних банків та інших фінансових організацій. Джерелом коштів для такого роду банків також частково можуть бути урядові кредити, випущені під урядові гарантії внутрішні та зовнішні позики, надані уряду кредити від інших фінансових організацій, а також кредити міжнародних фінансових організацій.

По-друге, в більшості випадків ці банки мають статутний капітал, який повністю перебуває у власності урядом, але є також банки, в яких урядовий капітал присутній лише частково.

По-третє, банки розвитку у своїй діяльності в основному виходять із загальнодержавних інтересів та завдань соціально-економічної політики, отримання прибутку не є метою їх діяльності. Однак вони реалізують і комерційні принципи, несуть відповідальність за прибутки та збитки, прагнучи до беззбитковості та отримання невеликого прибутку (при виникненні збитків, їх покриття зазвичай здійснюється за рахунок державного фінансування). Кошти банків розвитку не можуть використовуватися як фонд фінансування. Надання гарантій – одна з найважливіших послуг цих банків. Це означає, що банк гарантує іншим фінансовим структурам повернення кредиту, наданого згідно з економічним курсом уряду. Такого роду гарантійні операції перерозподіляють кредитний ризик інших фінансових структур, а також стимулює їх до розширення обсягів кредитування.

По-четверте, банки розвитку мають свої сфери обслуговування і не становлять конкуренції комерційним банкам. У першу чергу це сільське господарство, житлове будівництво, зовнішня торгівля. Тому основний акцент при кредитуванні цими банками робиться на провідні планові об'єкти соціально-економічного розвитку, наприклад, на об'єкти з розвитку базових галузей, які приносять незначний прибуток, мають тривалий термін окупності і високий ризик. Головна мета виробничої діяльності цих банків - реалізація урядової соціально-економічної політики.

По-п'яте, банки розвитку, як правило, не створюють структурних підрозділів, їх операції зазвичай як довіреної агента виконують комерційні банки [2, с. 13-16].

Позитивний досвід у створенні та ефективному розвитку державних банків має Китай, який створив три потужних банки, спрямованих на розвиток базових галузей національної економіки, а зокрема: Державний банк розвитку Китаю, Експортно-імпортний банк (Ексімбанк) Китаю, Банк розвитку сільського господарства Китаю.

Так, завдання Державний банк розвитку Китаю полягає у кредитуванні під низький відсоток ключових об'єктів інфраструктури і базових галузей, відставання яких протягом ряду останніх років стримувало розвиток економіки. Банк також повинен спрямовувати кошти на технічне оновлення великих державних підприємств.

Основним джерелом фінансових коштів для банку є випуск облігацій у національній валюті. В останні роки банк збільшив частку п'яти-восьмирічних облігацій у загальному обсязі емісії, що дозволяє повною мірою задовольняти потреби в середньо-і довгострокових кредитах.

Банк розвитку кредитує залізничне будівництво, портову інфраструктуру, будівництво

аеропортів, вугледобувні та нафтовидобувні підприємства країни. Банк надає величезні кошти на будівництво таких гігантів енергетики країни, як гідроелектростанції «Три ущелини», атомна електростанція «Ціншань», великого числа об'єктів сировинних галузей. Банк також кредитує легку промисловість, суднобудівні підприємства [1, с. 66-68].

Призначення Ексімбанку - забезпечення грошовими ресурсами зовнішньоторговельних операцій. У коло його безпосередніх функцій входить надання експортних та імпорتنих кредитів на закупівлю засобів виробництва, насамперед на продукцію машинобудування і електроніки, а також комплектного устаткування. Банк здійснює:

- змішане і транзитне кредитування;
- розподіляє урядові та комерційні кредити іноземних держав та експортні кредити на продукцію машинобудування і електроніки;
- веде операції за урядовими і комерційними кредитами наданих Китаєм іноземним державам;
- забезпечує страхування та гарантування експортних кредитів, страхування експорту та імпорту, а також розрахунки по страхуванню і позовами;
- реалізує випуск облігацій всередині країни і цінних паперів за кордоном;
- регулює затвержені операції з інвалютою;
- бере участь у міжнародних банківських структурах;
- веде консультування та оцінку експортно-імпорتنих проектів;
- надає послуги в сфері міжнародного експортного та технологічного співробітництва і торгівлі тощо.

Банк розвитку сільського господарства надає кредити на загальний розвиток сільського господарства, а також на заплановане державою мале капітальне будівництво у сфері сільського, лісового, тваринницького і водного господарства. Видача банком кредитів здійснюється строго у відповідності з урядовою програмою. Банк також є агентом щодо бюджетного фінансування центральним і місцевими урядами підтримки сільськогосподарських виробників, через банк здійснюється фінансування спеціальних рахунків по урядових фондах продовольчого ризику. При цьому важливо відзначити велику роль банку в підтримці стабільності цін на основну сільськогосподарську продукцію в країні.

Ефективний розвиток зазначених вище банків, а також їх важливість для китайської банківської системи та економіки сприяла їхньому входженні в 7 найбільших банків світу за активами за даними видання The Banker.

Створення Державного банку розвитку та Банку розвитку сільського господарства аналогічно до китайських прототипів, а також удосконалення роботи Укрексімбанку сприятиме активізації економічного зростання, розширення ринку банківських послуг, здешевлення банківських послуг для підприємств реального сектору появи нових банківських послуг (консультування експортерів, гарантування кредитів експортерам тощо).

Іншим важливим стратегічним напрямком розвитку вітчизняного ринку банківських послуг є впровадження інновацій у діяльність банків, адже інноваційні технології в наш час відіграють дуже важливу роль. Нове бачення розвитку сфери банківських послуг ґрунтується на концепції «банку майбутнього». При створенні банку майбутнього інноваційні технології в сфері банківських послуг – це такі технології, яким притаманний «стратегічний ефект» приросту клієнтської бази, зацікавленні VIP-персон, зменшення витрат на здійснення банківських операцій при оптимальному рівні операційного ризику і операційних затрат.

Специфічною рисою України, на думку банківських спеціалістів, є те, що тут розвиток ринку інноваційних банківських продуктів стримує відсутність попиту на них. Багатьом українським споживачам у принципі чуже сприйняття банку як фінансового радника і консультанта, тому українські банки, як і банки інших пострадянських країн, більшою мірою концентруються на інноваціях, що спрямовані на створення нових потреб, активно запозичуючи при цьому зарубіжний досвід. Також характерним для банківських інновацій в

Україні є те, що вони найчастіше створюються на вимогу корпоративних клієнтів. При цьому основна увага приділяється не новизні продукту, а його унікальності, підвищенню зручності та привабливості для клієнта.

Відтак, на наш погляд, задля успішної інноваційної діяльності та створення інноваційних продуктів вітчизняним банкам, котрі прагнуть підвищення своєї конкурентоспроможності та іміджу, необхідно розробити інноваційну стратегію розвитку банку.

Інноваційну стратегію, на нашу думку, слід розуміти як генеральну лінію поведінки банку з приводу створення і використання інновацій у всіх сферах своєї діяльності. Практично вона втілюється в планах дій, що визначають напрями, вид та обсяги інноваційної діяльності, яку повинен здійснити банк для виконання стратегічних і операційних цілей, досягнення цільової конкурентної позиції.

Таким чином, інноваційна стратегія виконує три функції: по-перше, є однією із умов створення конкурентної стратегії, визначаючи сферу поза упровадженням інновацій (ринки, клієнтські групи, канали збуту, технології і т. д.); по-друге, формує склад портфеля інноваційних проектів; по-третє, встановлює методи управління інноваційною діяльністю. Вона сприяє органічному зростанню банку, максимізує можливості існуючих бізнесів і організовує нові, підвищує ефективність фінансового інституту, створює нові потоки доходів.

Формування будь-якої інноваційної стратегії передбачає створення організаційно-економічного механізму її реалізації, що представляється завданням складнішим, ніж визначення і вибір самої стратегії. Слід зазначити, що в провідних зарубіжних банках за останнє десятиліття була створена ефективна система управління і стратегічного планування інноваційної діяльності для підвищення гнучкості та адаптивності бізнесу. Так, програма «Дух інновацій» французького банку BNP Paribas націлена на те, щоб інновації увійшли до числа найважливіших активів банківської індустрії, в якій дослідження і розробки починають відігравати не меншу роль, ніж в інших галузях економіки. Показовим у цьому відношенні є і девіз одного з великих банків світу – іспанського Santander: «Цінності з ідей» (англ. *Valué from Ideas*), який свідчить про його стратегічну спрямованість на всебічне використання інновацій [3].

Керівництво інноваційною діяльністю відноситься до вищого рівня управління і найчастіше зосереджено в руках топ-менеджера в ранзі віце-президента. У деяких банках, зокрема, в Royal Bank of Canada, створені інноваційні ради, до складу яких входять керівники різних підрозділів банку та на які покладається відповідальність за підтримку та просування інноваційних ініціатив. Ради розглядають питання затвердження стратегій і оцінюють прогрес з в досягненні інноваційних цілей банку [4, с. 157-159].

У сучасних умовах банки використовують різні варіанти організаційної структури та підходи до забезпечення інноваційної діяльності. У банку може бути створено окремий автономний підрозділ, який відноситься до мідл-офісу, підпорядковується інноваційному топ-менеджеру і має постійно працюючий персонал. Іншим варіантом може бути формування підрозділів з аналогічними завданнями в функціональних службах банку (маркетингу, стратегічного розвитку і т. д.), які в процесі роботи контактують з різними відділами для здійснення певних аспектів процесу створення і впровадження нововведень. Для реалізації окремих інноваційних проектів можливе створення внутрішніх венчурних підрозділів, яким надаються достатні повноваження для вирішення поставлених завдань.

У сучасних умовах при формуванні інноваційних стратегій банки країн з розвинутою ринковою економікою враховують такі фактори зовнішнього середовища:

- розвиток економіки, заснованої на знаннях, коли інтелект і інноваційні рішення визначають темпи і перспективи економічного розвитку, а людина стає не тільки рушійною силою, а й результатом виробництва, націленого на збільшення її здібностей і нарощування набору його потреб;
- процеси глобалізації, які створюють принципово нові умови для функціонування

фінансово-кредитних інститутів, що виявляється: у створенні закордонної мережі підрозділів банків, загостренні конкуренції на міжнародних фінансових ринках, збільшенні мобільності клієнтів, яка вимагає створення єдиних глобальних стандартів обслуговування, необхідності розробки нових продуктів і послуг, диференційованих за географією ринків і т. д.;

- розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та на їх основі - формування так званої мережевої економіки, в якій особливе значення набуває спільне виробництво знань шляхом спільних проектів, науково-технічних альянсів, формується концепція відкритої інновації;

- зміни в регулюванні банківської діяльності і, в цілому, функціонування фінансових ринків, які створюють певні рамки для розгортання інноваційної діяльності банківських організацій [5, с. 107].

Інноваційні стратегії формуються банками залежно від їх внутрішніх можливостей, до яких відносяться:

- рівень інноваційного потенціалу банку, який можна визначити як його здатність генерувати, сприймати і реалізовувати інноваційні ідеї, використовуючи для цього наявні ресурси та організаційно-управлінські можливості;

- наявність дієвої системи ризик-менеджменту, здатної об'єктивно оцінювати і мінімізувати інноваційні ризики у взаємозв'язку з іншими істотними ризиками банківської діяльності (кредитним, ринковим, відсотковим, ліквідності і т. д.);

- стан інноваційної культури, під якою розуміється готовність банківських працівників до впровадження нововведень у всіх сферах банківського бізнесу, їх здатність створювати і знаходити інноваційні ідеї. Інноваційна культура, як правило, не формується сама по собі, а повинна цілеспрямовано і послідовно створюватися керівництвом банку.

Залежно від результатів аналізу та оцінки вищеназваних чинників банки вибирають різні інноваційні стратегії, успішність реалізації яких в значній мірі залежить від їх відповідності загальній корпоративній стратегії, місії і цілям роботи банку. Інтенсивність, форми здійснення та механізми управління інноваційною діяльністю будуть відрізнятися в залежності від того, який шлях розвитку обраний банком - органічного зростання або здійснення злиттів і поглинань, чи є цільовим завданням економія на витратах або збільшення доходів, чи декларується орієнтація на обслуговування існуючих клієнтів або на залучення нових і т. д.

Зважаючи на політико-економічну ситуацію, яка склалася в Україні, основний стратегічний орієнтир вітчизняних банків з впровадження інновацій повинен бути спрямований на відновлення довіри економічних агентів до банківської системи.

Відновленню довіри населення та підприємств до комерційних банків сприяє максимальний рівень відкритості, тобто доступність інформації про фінансові показники діяльності банківської установи, можливість стеження за грошовими потоками тощо.

Відтак, доцільно запропонувати вітчизняним банкам створити у своїх відділеннях інформаційний куток із сенсорним екраном під назвою, наприклад «Відкритий банк», де клієнт зможе подивитися результати діяльності банку та прослідкувати основні грошові потоки, напрямки розміщення кредитних коштів.

Іншою інновацією на вітчизняному ринку банківських послуг, яка спрямована на відновлення довіри до банків, повинна стати інновація керування частиною прибутку банку, отриманого від операцій з клієнтом. Суть цієї інноваційної пропозиції полягає в наступному: при оплаті послуг з яких стягується комісійна винагорода, а також при укладенні депозитного договору або договору банківського рахунку клієнт отримує можливість визначати напрямки використання 10-15% прибутку банку від операцій з клієнтом. На наш погляд, напрямками використання частини прибутку банку повинні стати різні соціальні проекти, наприклад: кредитування будівництва соціальної інфраструктури (лікарні, школи, дитячі садки тощо); фінансування дитячих будинків, інтернатів; спонсорська допомога банку з будівництва дитячих майданчиків, лікарських центрів, розвитку фізкультури і спорту. Особливо актуальною ця інновація буде у випадку задекларованого оподаткування доходу з депозиту,

---

тут необхідно дозволити клієнту визначати напрямок використання 100% суми податку. Серед таких напрямків основними повинні стати: фінансування армії; будівництва доріг; розвитку освіти і науки; програми енергозбереження. Можливість самостійно визначити клієнтом напрямки використання частини прибутку із операцій та всієї суми податку на доходи з депозиту суттєво підвищить рівень довіри до банку, адже банк стане тим посередником, який дозволить клієнту брати участь у будівництві держави та зміцненню соціального стану країни.

Серед інших актуальних інноваційних пропозицій на вітчизняному ринку банківських послуг традиційно є Інтернет та мобільний банкінг.

В сфері Інтернет банкінгу можна запропонувати досвід компанія Apple, яка презентувала на своєму офіційному сайті програму iChat, за допомогою якої користувач через Internet може зустрітися з працівником банку по відео- виклику. Ця інноваційна послуга буде називатись відеобанкінгом. Вона буде доступна цілодобово. За її допомогою клієнт може отримати консультацію банківського працівника з будь-якого питання, яке його цікавить [8].

Більшість світових аналітиків сьогодні схиляються до того, що найперспективнішою технологією для реалізації мобільних платежів є технологія NFC. На підтримку цієї технології виступили і найбільші гравці міжнародних платіжних систем (МПС), в тому числі VISA і Master Card.

Технологія NFC передбачає реалізацію в мобільному телефоні безконтактного інтерфейсу малого радіусу дії (до 10 см), який сумісний з міжнародним стандартом ISO14443, завдяки чому телефон стає аналогом безконтактної картки і може взаємодіяти з пристроями, що працюють з безконтактними смарт-картками [6, с.34].

Використовуючи спеціальний додаток, власники телефонів з NFC можуть оплачувати покупки простим піднесенням телефону до спеціального електронного пристрою, що зчитує.

Практично всі провідні виробники мобільних телефонів випустили зразки телефонів з підтримкою технології NFC.

Така інновація зменшить витрати банку на випуск пластикових карток, а також збільшить можливості клієнта щодо користування банківськими послугами, адже разом із відповідними додатками для смартфонів, клієнти фактично отримують банк в кишені.

Банківські послуги є потужним інструментом соціально-економічного розвитку. Для української економіки в даний час істотним чинником подальшого зростання є роздрібний банківський бізнес, потенціал якого в частині забезпечення банківської системи довгостроковим стійким ресурсом, створення можливостей прискорення оборотності капіталу, а також задоволення попиту населення на дорогі товари за допомогою кредитування залишається дуже високим. Однак, основною перешкодою на шляху досягнення головної мети роздрібного бізнесу – забезпечення масових продажів при мінімальному рівні витрат сьогодні стоїть висока вартість розширення мережі банківського обслуговування.

Низький рівень доступності банківських послуг для населення є однією з актуальних проблем української банківської системи. Від доступності банківських послуг залежить платоспроможний попит, темпи зростання економіки, добробут населення та навіть соціальний клімат у суспільстві. Підвищення доступності банківських продуктів – необхідна умова переходу до розвинених ринкових відносин, до сучасного постіндустріального господарства, демократичному суспільству. Підвищуючи доступність банківських послуг, держава закладає надійну соціально-економічну основу поступального розвитку країни.

Сьогодні Державне підприємство «Укрпошта» – найбільша роздрібна мережа в країні, що налічує близько 14 тисяч відділень, що покриває всі регіони, в тому числі важкодоступні райони та сільську місцевість, де пропозиція банків або вкрай обмежена, або повністю відсутня. Даний факт дозволяє розглядати пошту як унікальний канал просування банківських послуг.

У світі існує безліч прикладів успішної співпраці пошти і банків. Поштово-банківська

діяльність представлена практично на всій території Європи і в ряді країн Азії. Практика показує, що відносини пошти і банків формуються по-різному з урахуванням відмінностей у законодавчому регулюванні поштового та банківської діяльності, а також національних особливостей формування даних галузей. В одних країнах пошта самостійно надає фінансові послуги і співпрацює з банками, виступаючи в ролі їх агента та надаючи послуги банків за певний відсоток. До таких країн можна віднести Італію, Швейцарію, донедавна Японію та ін. В інших країнах поштово-банківські послуги надаються і контролюються не поштою, а спеціально створеним поштовим банком. Система поштових банків характерна для таких країн, як Німеччина, Англія, Нідерланди, Скандинавські країни та ін. [7].

Населення України, яке проживає у сільській місцевості не володіє таким високим рівнем фінансової грамотності, як населення перелічених вище країни, а тому поштово-банківські послуги на початковому етапі розвитку повинні мати роздрібний характер, а самі поштові відділення повинні сприяти підвищенню рівня фінансової грамотності серед сільського населення. Таким чином, ми пропонуємо банкам спільно з Укрпоштою розробити механізм надання роздрібних поштово-банківських послуг, а зокрема залучення депозитів (в першу чергу ощадних), надання споживчих кредитів, здійснення грошових переказів, створення можливостей зняття готівки з карткових рахунків (що пов'язано із відсутністю банкоматів на селі). Окрім цього, доцільно при видачі пенсій пенсіонерам, виплати соціальної допомоги проводити роз'яснювальну роботу щодо розвитку фінансової грамотності. Така робота може вестися через розповсюдження спеціальних газет, які серед старшого населення мають високу популярність.

Висновки. Таким чином стратегія розвитку вітчизняного ринку банківських послуг повинна бути спрямована на розвиток існуючих секторів ринку та захоплення нових ніш, таких як сектор поштово-банківських послуг, що дозволить збільшити кількість клієнтів банку та зробити банківські послуги доступнішими.

Список літератури

1. Савинский С.П, *Банки развития Китая [Текст] / Д.А. Смахтин // Деньги и кредит. – 2007. – №5. – С. 63-68.*
2. Ковалев, М. М. *Банки развития: новая роль в XXI веке: моногр. / М. М. Ковалев, С. Н. Румас. – Минск : Изд. центр БГУ, 2016. – 151 с.*
3. Полицук А. И. *Коммерческие банки: новые услуги и инновационные технологии коммуникации / А. И. Полицук // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.i-free.com/industry/articles/572.*
4. Єгоричева С.Б. *Банківські інновації: навч. посібник // – К. : Центр учбової літератури. – 2010. – 206 с.*
5. Карминский А. *Современные тенденции банковских инноваций / А.М. Карминский, О.Р.Жданова // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2013. – №2. – 106-118.*
6. Суховерхов А.Б. *Мобильный эквайринг: реальность и перспективы // Методический журнал. Расчеты и операционная работа в коммерческом банке. - №6. – 2012. – С. 31-38.*
7. Реунова Л.В. *Развитие почтово-банковских услуг // Экономика и менеджмент инновационных технологий. – Декабрь 2011. - № 3 [Электронный ресурс]. URL: <http://ekonomika.snauka.ru/2011/12/130>.*
8. *Биометрический POS-терминал PulseWallet [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://sgraph.ru/Practical_solutions/Excerpts_of_our_products/259/*
9. Каурова Н.Н. *Банк будущего: трансформация путем синергии // Банковский ритейл. – 2011. – № 3. – С. 41-47.*
10. Огієнко В.І. *Інтернет-банкінг як перспективний напрям розвитку ринку фінансових послуг / В.І. Огієнко // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua>.*
11. *ТОП-10 самых необычных предложений от банков [Электронный ресурс]. – Режим доступа: f.rbc.ru.*

References

1. Savinskiy, S. (2007). Development Bank of China. *Money and the credit*, 5, pp. 63-68.
2. Kovalev, M. (2016.). *Development banks: a new role in the XXI century*. Minsk: BSU Center.
3. Polishchuk, A. (2016). *Commercial banks, new services and innovative communication technology*. Retrieved from www.i-free.com/industry/articles/572.
4. Yehorycheva, S. (2010). *Banking Innovation*. Kyiv: Center of educational literature.
5. Karminsky, A. (2013). Current trends of banking innovation. *Marketing i management innovatsiy*, 2, pp. 106-118.
6. Sukhoverkhov, A. (2012). Mobile acquiring: reality and prospects. *Methodical Journal. Calculations and operational work in a commercial bank*, 6, pp. 31-38.
7. Reunova, L. (2011). Development of postal and banking services. *Economy and management of innovative technologies*, 3, p. <http://ekonomika.snauka.ru/2011/12/130>
8. *Biometric PulseWallet POS-terminal*. (2016). Retrieved 2016, from http://sgraph.ru/Practical_solutions/Excerpts_of_our_products/259
9. Kaurova, N. (2011). Future Bank: Transformation through synergy. *Retail banking*, 3, pp. 41-47.
10. Ogiyenko, V. (2016). *Internet banking as a promising trend of financial market* . Retrieved 2016, from <http://www.economy.nayka.com.ua>.
11. *Top 10 most unusual proposals from banks*. (2015). Retrieved 2016, from lf.rbc.ru.